

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 14. december 2011

Sag 212/2009

(1. afdeling)

Jimmi Bisgaard Christensen
(advokat Karsten Thygesen)

mod

Palle Bruus Jensen
(advokat Steen Jørgensen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Odense den 20. maj 2008 og af Østre Landsrets 18. afdeling den 18. februar 2009.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Asbjørn Jensen, Jytte Scharling, Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen og Hanne Schmidt.

Påstande

Appellanten, Jimmi Bisgaard Christensen, har påstået frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb.

Indstævnte, Palle Bruus Jensen, har gentaget sin påstand.

Anbringender

Jimmi Bisgaard Christensen har yderligere anført, at der er kutyme i branchen for, at råbåndsmateriale, der rent faktisk er forskelligt fra masterbåndsmateriale, kan udnyttes af ham, jf. udtalelsen fra Dansk Journalistforbund. Han har derfor været berettiget til at anvende de tiloversblevne råbånd.

Palle Bruus Jensen har heroverfor anført, at det på baggrund af Producentforeningens udtalelse må lægges til grund, at det er kutyme på området, at producenten har rettighederne til

råbåndsmaterialet, medmindre andet er aftalt. Alpha Film havde således som producent ophavsretten til det råbåndsmateriale, der blev tilovers efter produktionen af programmerne ”Kærlighedens farver”.

Supplerende sagsfremstilling

Af en e-mail af 16. marts 2007 fra Jacob Bendtsen fremgår det bl.a.:

”Undertegnede indehaver af Alphafilm ApS, skal hermed bekræfte, at jeg på selskabets vegne dags dato har overdraget samtlige rettigheder, som tilhører Alphafilm ApS til de optagelser til TV2/Fyn samt det råmateriale til de samme programmer som Jimmi Bisgaard/Mustangfilm... har faktureret til og modtaget betaling fra Alphafilm ApS for – til Palle Bruus Jensen ... Overdragelsen sker som led i en aftale mellem parterne med oprindelse i år 2005.”

I en udtalelse af 27. april 2009 fra Dansk Journalistforbund, indhentet af Jimmi Bisgaard Christensen, hedder det:

”Erklæring om ejerskab til råbånd og ophavsrettigheder til optagelser på råbånd

Spørgsmålet om hvem, der har ejendomsretten til negativer, film, papirkopier af billeder m.m. er uafhængigt af spørgsmålet om hvem, der har ophavsrettigheder til de optagelser, der er fæstnet på medierne.

I en principiel retssag fra 1982 (U.1982.1137/2H) blev det fastslået, at ejendomsret til negativer ikke er sammenfaldende med ophavsrettigheder til fotografierne. En pressefotograf var ikke berettiget til at medtage negativerne til de fotografier, han havde optaget under sin ansættelse, men retten anerkendte, at fotografen ikke havde overdraget alle sin ophavsrettigheder til fotografierne til bladet. Fotografen er derfor berettiget til adgang til negativerne med henblik på at udøve sine restrettigheder. I modsat fald bliver disse restrettigheder illusoriske.

Der er intet usædvanligt i, at fotografer og journalister begge har rettigheder til billedoptagelser. Det gælder især, når det drejer sig om levende billeder, f.eks. dokumentarudsendelser eller andre tv- og filmproduktioner. Det forhold, at den ene har ophavsret til klipningen, fjerner ikke fotografens ophavsrettigheder til selve optagelsen. Det er en selvfølge, at parterne enten må enes, hver gang der skal ske en ny udnyttelse af de dele af stoffet, begge har ophavsrettigheder til, eller at de må indgå en aftale på forhånd, som opstiller vilkår for videreudnyttelse.

Der er ikke kutyme for, at materiale på råbånd, der er forskelligt fra materiale på det masterbånd, der skal leveres i henhold til en aftale, følger med. Tværtimod er det sædvanligt, at sådant råbåndsmateriale kan anvendes i nye produktioner, i det omfang det ikke vil undergrave værdien af det stof, der er på det leverede masterbånd eller vil være i strid med aftaler indgået med kilder og/eller optrædende.

Spørgsmålet om ejendomsret til de fysiske medier, stoffet er fæstnet på, afgøres ved fortolkning af de indgåede aftaler. Vurderingen af, hvilke ophavsretlige udnyttelsesrettigheder, der er overdraget, afgøres særskilt ved en fortolkning af de aftaler, der udtrykkeligt eller implicit angår dette.

Idet Østre Landsrets dom af 18.2.2009 ... rejser tvivl om ovenstående, er det efter Dansk Journalistforbunds opfattelse af principiel betydning at få sagen prøvet ved Højesteret.”

I en udtalelse af 10. november 2009 fra Producentforeningen, indhentet af Palle Bruus Jensen, hedder det:

”Producentforeningen er blevet kontaktet på baggrund af en sag, som nu indbringes for Højesteret. Sagen drejer sig om, hvem der har rettigheder til råbåndsmateriale i forbindelse med filmoptagelser.

Til vurdering i Procesbevillingsnævnet har en af sagens parter indhentet en erklæring af 27. april 2009 fra Dansk Journalistforbund. Producentforeningen er enig i erklæringens konklusion, hvoraf fremgår

”Spørgsmålet om ejendomsret til de fysiske medier, stoffet er fæstnet på, afgøres ved fortolkning af de indgåede aftaler. Vurderingen af, hvilke ophavsretlige udnyttelsesrettigheder, der er overdraget, afgøres særskilt ved fortolkning af de aftaler, der udtrykkeligt eller implicit angår dette.”

Til konklusionen skal Producentforeningen imidlertid føje, at udgangspunktet i henhold til praksis på filmområdet er, at fotografen/instruktøren ikke erhverver eller bevarer selvstændige udnyttelsesrettigheder til filmen eller det materiale, der optages i forbindelse med produktion af filmen, med mindre dette klart er aftalt.

Det er særdeles bekostelig at producere film, og enhver udnyttelsesmulighed af filmen og materiale optaget i forbindelse med produktion af filmen tilhører som alt overvejende hovedregel producenten.

Dette følger af de kontrakter, der indgås på området på spillefilm og dokumentarfilm, hvor der for instruktører ikke er overenskomst, og det følger af overenskomsterne for fotograferne på området på spillefilm og dokumentarfilm og på tv-området. Aftalerne om rettighedsoverdragelse fortolkes i praksis som eksklusiv.

Den eneste kendte undtagelse herfor er den situation, hvor en instruktør/fotograf på egen hånd optager materiale til en film og først herefter kontakter en producent med henblik på færdigproduktion af filmen. Denne situation er i øvrigt relativ ny, da den er opstået i forlængelse af det forhold, at professionelt filmudstyr er faldet så meget i pris, at de fleste instruktører/fotografer kan erhverve professionelt udstyr og selv optage film i professionel kvalitet.

Producentens opgave vil herefter være at finansiere eventuelle ekstraoptagelser, klipning, færdigbehandling og distribution af den færdige film. I en sådan situation, hvor instruktør/fotograf selv har bekostet udgifterne til optagelserne (rejse, ophold, bånd, udstyr etc.), vil man kunne forestille sig, at instruktøren/fotografen bevarer selvstændige rettigheder til det råbåndsmateriale, som instruktør/fotograf selv har bekostet. Det være sig selve optagemedierne/båndene og udnyttelsesrettigheder. I disse situationer aftales konkret, at fotografen/instruktøren bevarer selvstændige rettigheder.

Det vil i øvrigt alene kunne tænkes at ske på områder for produktion dokumentarfilm – ikke på området for produktion af spillefilm.

Dansk Journalistforbund henviser indledningsvis i sin erklæring til U1982.1137H/2. Dommen omhandler ikke filmoptagelser optaget på et konkret filmprojekt, men derimod stillbillednegativer optaget af dagbladsfotograf. Afgørelsen kan anvendes direkte på filmoptagelser derhen, at råbåndsmateriale, som filmproducenten har bekostet, utvivlsomt tilhører producenten.”

Højesterets begrundelse og resultat

Af de grunde, der er anført af landsretten, og da det, der er fremkommet for Højesteret, ikke kan føre til et andet resultat, tiltræder Højesteret, at Jimmi Bisgaard Christensen ikke har haft ret til at benytte klip fra råbåndene som sket.

Under hensyn til oplysningerne om kontraktsummen for de fire programmer om ”Kærlighedens farver” samt om den betaling, som Jimmi Bisgaard Christensen fik for programmet om Eddie Karnill, finder Højesteret, at det beløb, som Jimmi Bisgaard Christensen skal betale til Palle Bruus Jensen, skal nedsættes til 25.000 kr.

Med denne ændring stadfæster Højesteret dommen.

Sagsomkostningerne for byret, landsret og Højesteret er fastsat til i alt 51.250 kr., hvoraf 1.250 kr. er til dækning af retsafgift for byret og landsret i forhold til det vundne beløb, og 50.000 kr. er til delvis dækning af udgift til advokat.

Thi kendes for ret:

Jimmi Bisgaard Christensen skal til Palle Bruus Jensen betale 25.000 kr. med procesrente fra den 22. oktober 2007.

I sagsomkostninger for byret, landsret og Højesteret skal Jimmi Bisgaard Christensen betale 51.250 kr. til Palle Bruus Jensen.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse. Sagsomkostningsbeløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.